

Mednarodni znanstveni simpozij *Glas v Opatiji*

V Opatiji je od 26. do 28. februarja 2001 potekal prvi mednarodni znanstveni simpozij Glas, ki ga je organiziralo več zagrebških visokošolskih ustanov (Filozofska fakulteta, Edukacijsko-rehabilitacijska fakulteta, Medicinska fakulteta, Glasbena akademija) in Medicinska fakulteta iz Splita. Simpozij je bil zasnovan interdisciplinarno; na njem so aktivno sodelovali strokovnjaki z različnih področij: logopedi, fonetiki, pedagogi petja, govora, zdravniki — otolaringologi, foniatri, fonokirurzi, stomatologi, ortodonti. Poleg uveljavljenih strokovnjakov so s predavanji in posterji sodelovali tudi študenti.

Eden od udeležencev je na začetku simpozija citiral Kvintilijana: Glas je znak duše in ima toliko oblik kot duša sama. Ta navedek bi bil lahko moto simpozija, ki je obravnaval človeški glas z najrazličnejših zornih kotov. Večji tematski sklopi so bili: normalen glas (anketiranci so npr. na osnovi glasu prepoznavali antropometrijske in sociometrijske lastnosti govorcev: spol, težo, višino, starost, izobrazbo, geografsko poreklo idr.), glasovi profesionalcev (učiteljev, govornikov, igralcev), umetniški glas (pevski glas, pevska pedagogika, zgodovina belcanta), diagnostika, zdravljenje in rehabilitacija bolnega glasu (med drugimi so sodelovali avstrijski, italijanski, hrvaški fonokirurzi s predstavitvijo najnovejših metod pri operaciji glasilk), glas in sluh (vpliv sprememb sluha na glas, vpliv slušnega aparata na glas), glas in starost (vpliv starostnih telesnih sprememb na glas — pri moških se glas s starostjo viša, pri ženskah niža).

Nekateri referati so obravnavali zelo ozko specializirane teme, drugi so se lotevali splošnejših in praktično uporabnih vsebin. Naj omenim prispevek Mladena Jeličiča iz Centra za sluh in govor v Mariboru, ki je govoril o težavah z glasom v pedagoških poklicih. Raziskave so namreč pokazale, da se v pedagoških poklicih zelo pogosto pojavljajo motnje v glasu. Vzroki so različni: nezadostno znanje o zaščiti glasu, neustrezna raba glasu, neprimerni delovni pogoji (hrup, neakustični prostori, slab zrak), psihični vzroki (stres). Jeličič (logoped) je predstavil seminar Zdrav glas v pedagoških poklicih, ki ga kot preventivo izvaja skupaj s foniatrom in psihologom. Namen seminarja (najdemo ga v Katalogu Ministrstva za šolstvo in šport RS) je seznanjanje pedagogov z okvarami glasilk, s pravilno uporabo in zaščito glasu ter z relaksacijo.

Zelo inovativen je bil prikaz grafičnega sistema (parlografija) za zapisovanje fonacijskih postopkov (tvorjenje, spreminjanje glasu) pri petju in govoru. Parlografski simboli lahko zamenjajo zapletene opise fonacijskih postopkov, hkrati naredijo pevsko in govorno tehniko »vidno«, jo sistemativizirajo in normirajo. Parlografski sistem znakov je mogoče spreminjati glede na specifično uporabnika (pevci, igralci, javni govorci, fonetiki, skladatelji, režiserji, logopedi, foniatri idr.). Parlografijo je predstavil glasbeni pedagog Branko Starc iz Zagreba.

Poleg predavanj smo si udeleženci ogledali in z avtorji prediskutirali vrsto posterjev (razvoj glasu do prve besede, analiza otroškega joka, vpliv ortodontskega aparata na glas, glas duhovnikov, politikov, odslikavanje telesnih in socialnih značilnosti v glasu itd.).

Kot ilustracijo za pedagogiko pevskega glasu so nam priredili koncert s pevko študentko z Glasbene akademije na Reki.

Na simpoziju smo sodelovali tudi Slovenci: Franc Smole (Zdravstveni dom Maribor), Stane Košir, Martina Ozbič (Pedagoška fakulteta, Ljubljana), Ana Marija Jeličič (OŠ Tabor, Maribor), Radejka Čuček - Remic (Splošna bolnišnica Maribor), Alenka Kravos (Zdravstveni dom Ptuj), Jasna Krump (Zasebna klinično psihološka ambulanta Maribor), Tomaž Gubenšek, Katja Podbevšek (AGRFT, Ljubljana). »Slovenske« teme so obravnavale defektološka in logopedska vprašanja, glas v pedagoških poklicih, zaplete pri operaciji ščitnice, predstavnika AGRFT pa sta predstavila gledališki pogled na glas. Gubenšek je analiziral različne govorne uresničitve zapisanih dramskih besedil v novejših slovenskih predstavah in ugotovil, da ustvarjalci večinoma z zapisano predlogo ravna zelo svobodno, saj se največkrat odločajo za nižjo jezikovno zvrst, kot je zapisana v dramskem besedilu. K. Podbevšek je prikazala semiotiko igralčevega glasu v predstavi Čakajoč Godota (Drama 99/20). Izhajala je iz Škaričeve trditve, da je govor spoj glasu in besedila, pri čemer je dokazala (anketa med študenti na AGRFT), da v predstavi ob določenih pogojih lahko glasovni sloj semantično prevladuje in tako postane samostojen gledališki znak.

Simpozij je bil vsebinsko izjemno bogat, nakazal je tudi nove možnosti za interdisciplinarno proučevanje glasu, npr. povezovanje ved, ki se ukvarjajo z glasom, in arhitekture ter ekologije. Srečanje je izzvenelo z željo, da bi simpozij o glasu postal stalna oblika izmenjavanja praktičnih izkušenj in teoretičnih spoznanj o glasu.

Katja Podbevšek
AGRFT v Ljubljani